

KULTUR.

SÖNDAG

ETT KULTURMAGASIN FRÅN DAGENS NYHETER 10 APRIL 2022

”Jag ville tappa kontrollen – måleri är trubbigt våld”

Konstnären Sara-Vide Ericson målar vilda och slitstarka kvinnor.

PUTIN ÄR INTE LÄNGRE EN OFARLIG TV-FIGUR, HAN DIKTERAR DEMOKRATIS SAMMANBROTT

Björn Wimans krönika.

JAG RÄKNAR HUR MÅNGA TÄNDER JAG FÅTT UTDRAGNA OCH DET HÄR ÄR MIN SJUNDE

Alex Schulman om att vanvårdas som barn.

KULTURSÖNDAG HELGINTERVJUN

”Att måla är som att stå naken på ett torg och ropa”

Konstnären Sara-Vide Ericson målar sådant som inte kan sägas eller tänkas. Hennes alter ego rör sig genom bilderna som ett dragdjur, seg och envis. *Josefin Olevik* och *Eva Tedesjö* besökte henne i Hälsingland för ett samtal om konsten, naturen, och om att växa upp med våld. ➔

KULTURSÖNDAG HELGINTERVJUN

Sara-Vide Ericson är nästan färdig med ett helt nytt kapitel till sin turnerande utställning "Ditch dance" som snart ska visas på Kulturhuset i Stockholm.

Foto: Eva Tedesjö

L

juset slår i ögonen. Det har varit en plötslig isstorm på morgonen och landskapet bär en hård skorpa som får solen att studsa. Sara-Vide Ericson kliver ut ur en gammal skola i det inre av Hälsingland. Hon ser ut som sina målningar. Cowboyboots, chaps över röda jeans, arbetsjacka i grov fleece. Slitstark, vild.

Hon har lagat linsgryta och det visar sig att hon är nervös. Eller kanske mer skör. Hon är nästan färdig med ett helt nytt kapitel till sin turnerande utställning "Ditch dance" som snart ska visas på Kulturhuset i Stockholm. Ett rum i rummet ska byggas i utställningshallen och smyckas med ett inre landskap, undermedvetandets lust, skam och libido. Det nya hänger just nu rakt nedanför linsgrytan i en luftig ateljé och ingen utomstående har sett verken. Sara-Vide Ericson pratar som en kulspruta och drar hela historien om huset och trakten och konstteori och att komma förbi den och Jung och drömmar men sedan stillar det sig.

Vi ska nog gå och titta på målningarna nu.

– Jag har ju träffat de gamla. Och jag har träffat de här nya. Men jag vet inte hur de kommer att trivas med varandra. Det är inte som att de ska säga samma sak, men kanske kan de rimma.

Sara-Vide Ericson är 39 år. Hon blev upplöckad av ett fint galleri redan när hon gick ut Konsthögskolan 2009 och har haft soloutställningar i stort sett varje år sedan dess. Hon har visats ute i världen och fått stipendier. Hon har målat mycket kärr, träsk och våtmarker. Ibland så levande att de nästan doftar. Blir det ringar i vattnet om jag petar på ytan?

Den aktuella utställningen "Ditch dance" (ditch = dike) har redan visats i Skellefteå och Lidköping, på målningarna återkommer en kvinna med Sara-Vide Ericsons drag som med lager av kläder, textilier och fullhängd med verktyg utstrålar styrka där hon plöjer fram genom naturen. Den största är 2,9 meter hög.

– Hon är ett dragdjur, seg och envis, hon luktar nog illa. Jag tror hon är lite som färjekarlen Karon, hon rör sig i dikena, säger Sara-Vide Ericson.

Nu står de alla i Stockholm och väntar på att hängas. På en äldre målning har jag sett samma kvinna i chaps, liksom Sara-Vide i dag, fast utan något under. Hon gick med kraftfulla steg intill en sjö, med busken över könet precis i ögonhöjd för besökarna.

Så går vi in i ateljén.

Den har högt i tak, det har varit ett klassrum. På golvet fullt av kladdiga tyger, på ett bord tuber med oljefärger och kriter i alla nyanser.

Och på hela ena väggen hänger krigarkvinnan från de tidigare motiven men nu i ny kontext. Hon är fångad naken, bakifrån, i ett trångt rum. Hon lutar sig på träkryckor och ljuset faller in över en böjd rygg och en platt rumpa, lårens skuggor. Den starka har blivit svag, ➔

KULTURSÖNDAG HELGINTERVJUN

Det prickiga stoet heter Salami och Sara-Vide Ericson rider varje dag, det har tagit ett tag att lära känna varandra men nu är de vänner.

Foto: Eva Tedesjö

Sara-Vide Ericson.

Ålder: 39 år.

Bakgrund: Gick ut Konsthögskolan 2009 och har sedan dess målat mycket landskap från sin hemtrakt i Hälsingland. Ofta med sig själv som karaktär i miljön. Målade omslaget till Frida Hyvönens senaste skiva.

Aktuell: Med utställningen "Ditch dance" på Kulturhuset i Stockholm, 21/4-7/8.

otillräcklig. Kanske är hon på väg mot en säng.

Naturen är borta, våtmarkerna också. Här finns bara ett mörkt utrymme utan synliga detaljer.

– Jag vill inte längre vara i naturen. Jag ville att hon skulle vara naturen. Dessutom ville jag måla taffligare, som ett sätt att vara mer ärlig. Det perfekta, att vara "bra" på naturmåleri, det kan bli ett skydd. Måleri är trubbigt våld, det får synas.

Motivet varierar på elva målningar intill varandra, de heter "Inner velocity".

– De kan vara som en bunt brev. Eller fiskfjäll som tillsammans bildar en enhet. Jag har nog inte tordats göra henne så här tidigare, jag har behövt det starka. Men nu ville jag undersöka att vara ofullständig och skadad, tappa kontrollen.

Sedan vill Sara-Vide Ericson ta rökpaus. Egentligen röker hon bara söder om Gävle och norr om Sundsvall, men i dag är ett undantag. Intervju och anspänning.

I hallen hänger en sadel som är bekant från tidigare målningar.

När Sara-Vide Ericson säger att hon ville utforska att vara ofullständig och skadad så menar hon det. Hon har en säregen metod för att fördjupa sina motiv, vilken innebär att hon iscensätter bilden först. Oftast med sig själv i huvudrollen. Kryckorna hittade hon på en loppis i Edsbyn och de står lutade mot en stol i sovrummet. När den starka kvinnan på en av de äldre målningarna kliver upp ur en iskall älv med kjolarna klistrade

mot benen har Sara-Vide Ericson stått där hon med. Att med sin kropp befinna sig i en situation skapar fysiska erfarenheter och väcker minnen som kan konkretisera känslan hon vill förmedla. Även de motiv där ingen människa figurerar "har hon levt", som hon säger.

– När jag börjar tänka på en scen plockar jag ihop vad jag behöver i en Ikeakasse som får stå i hallen. Det kan vara kläder och verktyg av olika slag. När det blir rätt ljus för det jag har tänkt mig så säger jag till Christian, kom, nu drar vi!

Christian är Sara-Vides man. Det är oftast han som följer med och dokumenterar och fotar, de arbetar under tystnad. De är ute i flera timmar, tills de måste hem för att dottern Varja kommer från skolan.

– Jag kan känna när jag har bilden. Där satt den. Och sedan har jag kvar den i kroppsminnen när jag målar.

Rakt över vägen, bortom åkrarna, ligger två vita hus. I det ena bor Sara-Vide Ericsons barnomsvän Stina som flyttat tillbaka hon med. Vi går ditåt.

– Vi körde rysk roulette här med hästarna när vi var små. Red allt vad vi orkade mot vägen utan att kolla om det kom några bilar. Nu har vi precis skaffat hästar båda två igen. Det är helt fantastiskt.

I hagen mellan husen kommer ett prickigt sto som heter Salami springande och hälsar. Sara-Vide Ericson rider varje dag, det har tagit ett tag

att lära känna varandra men nu är de vänner. Stinas häst är en ung spanjor som skuttar stissigt i bakgrunden.

Vi följer åkern bortåt medan isen droppar från grenar i solen och talgoxen hakar upp sig i en visslande cykelpump. Sjön är delad mitt itu av öppet vatten.

– Runt den här containern bestämde jag mig för att gå hundra varv, jag vet att det kändes sjukt jobbigt efter 30, säger Sara-Vide Ericson och pekar på en svartnad låda som blivit kvar efter något länge glömt. Det är fullt av ris och sly omkring den.

– Jag tänkte att den kunde vara som ett mål för dyrkan, dit troende gör pilgrimsfärder. Att gå runt den var ett sätt att uppnå trans.

Transtillståndet är besläktat med iscensättningarna. Det handlar om att ta sig bortom det medvetna, och skapa konst som inte går att tänka sig fram till. När Sara-Vide Ericson hade sin första konstnärliga kris, strax efter att hon slutat på Konsthögskolan, var det den insikten som hjälpte henne vidare.

På utbildningen hade hon utgått från personliga trauman, använt sig av män hon legat med. Men sedan då?

Ingenting gick. Medan hon hasade runt i fleecyptjamas och målade lökar och kände sig meningslös, skalades tankar och förväntningar med tiden bort. Och kvar fanns en intuitiv erfarenhet, kanske hur läder känns att ta på, eller

hur tung en trädstam är att släpa, som hon utgick ifrån.

– I början var det så himla svårt att måla. Det var som att tugga mat innan man fått tänder, man måste liksom pressa den mot gommen. Det är ett jättejobb. Det var vidrigt.

Genom sina drömmar insåg hon att hon hade friare berättelser i sig, hon började läsa Jung.

– Det har blivit som att jag målar minnen, eller skapar minnen. Sådant som inte kan sägas eller ens tänkas kan uppstå när man målar. Och en bild kan gripa mig utan att jag förstår den. Sedan blir det läskigt, vad säger den om mig? Jag kanske börjar skämmas. Men det krävs att man lobotomerar sig och vågar vara där och erövra något som ligger en bit utanför ens medvetande. Det är som att stå naken på ett torg och ropa. Ja, fy fan.

Hon använder återkommande metaforer. För henne behöver upplevelser konkretiseras och jämföras med andra. Att måla till exempel, det är som att gå in i ett mörkt rum. Först ser man ingenting utan slår låret i något som skulle kunna vara ett bord och snubblar på något som antagligen är en matta. Sedan börjar en lågenergilampa lysa mycket svagt och man får syn på möbler, former. Siluetter. Kanske finns en ny dörr att öppna. Och så letar man sig vidare tills det blir tydligt hur platsen – och målningen – ska se ut.

För sju år sedan flyttade Sara-Vide Ericson in i skolhuset med sin make och sin dotter. Det var att komma tillbaka till uppväxtens marker. Huset fick hon köpa billigt av sin moster som inte längre nyttjade det, och landskapet väntade på henne så som minnes det. Men det var annat som tog emot, och gjorde att hon tog många år på sig att återvända.

– Min uppväxt var full av våld. Jag vågade inte och jag ville inte tillbaka till det, det kändes omöjligt.

Vad fick dig att flytta hit ändå?

– Det här är min själs landskap, min plats. Jag kände: *fuck you!* Här har jag smulats ned till sand, här har jag plockat ihop mig igen. Här känner jag gungflyn och flodfårorna, här vet jag hur vattnet stiger på våren och var ljuset faller en höstdag.

Hur kan du veta så mycket om skogens alla prång?

– För att jag var ute jämt. För att det var enda sättet. Man visste inte om man skulle få en stekspade i huvudet eller en utskällning när man kom hem. Eller om det skulle bjudas på saft och

”I början var det så himla svårt att måla. Det var som att tugga mat innan man fått tänder, man måste liksom pressa den mot gommen.”

kakor och man skulle sätta på sig fintröja. Så jag var ute med min häst. Jag red tre timmar varje kväll och kom hem när det var dags att lägga sig.

En gång när hon var ute med hästen tvingade hon ner den i en myr i stället för att ta en omväg. Det tog 45 minuter, hästen ville inte. Sedan fastnade den och sjönk.

Djupare och djupare.

Sara-Vide drog och slet i bletslet, vrålade, slog, såg henne sjunka.

Till slut kom hon på idén att ta björkslanor och kila in under hästen och det gav en sista möjlighet att trycka ifrån. Djuret lossnade med ett högt smack ur gyttjan och tog sig upp på land.

– Våldet tar inte slut vid dig själv. Jag hade det i mig. Jag var tvungen att föra det vidare någonstans och jag visste inte hur.

Vi är tillbaka i ateljén nu. Sara-Vide Ericson sitter i en snurrstol omgiven av sina verk. Hon har tidigare målat hästen i myren.

– Hästen sprang inte i väg sedan. Hon stannade hos mig. Det är det som är så jävla konstigt, hon fortsatte vara lojal. Jag hade väl inte klarat mig utan henne.

Det blir tyst. Vad finns att säga?

Författaren Karin Smirnoff har skrivit en text i utställningskatalogen. Sara-Vide Ericson kontaktade henne för att hon skriver så bra om våld. Sara-Vide Ericson berättar att Karin Smirnoff kom hit och hälsade på och sa: Där det finns konst finns det trauma. Det var förlösande på något sätt.

Hon har två halvsysstrar som står henne nära. De delar upplevelser och stöttar varandra i att hantera en barndom som lämnat ärr.

Att måla kan vara att besvärja. Inte bara det

som skett och som behöver bearbetas, det kan också innehålla ett slags magi framåt. Den största av de nya målningarna är en nära bild som utgått från Christian. Hans ansikte skymtar fram under en flugviska bunden av garn i klara färger. Målningen heter ”Resolution stage” och hud, skägg och päls har på något vis tappat gränserna, uppgått i något annat. En utlösning? Döden?

– När jag gjorde den var Christian sjuk och jag blev rädd. Tänk om jag framkallar något med mitt motiv? Eller tänk om jag själv dör nu, när jag precis har målat mig som ynkelig och sjuk? Det finns ju sådana gamla idéer om magi som påverkar genom att man härmar ett skeende. Jag fick ställa målningen med Christian mot väggen ett tag.

Han blev frisk igen. Han har en studio i det andra före detta klassrummet, där han gör filmer för Svensk jakt. Just nu spelar han in byggandet av ett eget miniröckeri.

Från hans del av huset kommer Tony svassande. Tony är en korvig, kärvlig hund som inte förstår att hon är för stor för att sitta i knä. Det är en tik, döpt efter Tony Montana i ”Scarface”. Sara-Vide Ericson har gett bort henne till Karin Smirnoff som gärna ville ha en ny hund, men överlämning har ännu inte skett.

Sara-Vide Ericson har sin flock. Familjen, hundarna, katterna, hästarna, Snygg-Jonas som driver affär, Get-Åsa på sin gård och barndomsvännen Stina. Hon uppskattar den varma bymentaliteten och tillhörigheten.

Från början ville Sara-Vide Ericson inte alls bli konstnär, eftersom det var vad hennes mamma önskade och förväntade sig av henne. Hon fick gå på museer som barn, träffa kvinnor som skapade. Hon var också sin mors objekt, främst för fotografi, kände sig som en produkt.

– Då var jag Sara utklädd och utplacerad i naturen. Nu målar jag Sara utklädd och utplacerad i naturen ... Det är ju ... Ja, plågsamt att se. Jag vill gärna ställa mig i ett led av konstnärer som målat på väggar sedan stenåldern. Men att upptäcka att man står i ett historiskt led på det privata planet är svårare.

Det slår mig att kläderna är helt borta i de nya målningarna. Kläderna som varit så viktiga om man bläddrar bakåt i arkivet. Kanske gör det baksidan av den skadade krigarkvinnan ännu mer sårbar, just att hon tidigare alltid burit attribut av olika slag.

– Förut bröt jag mig in i det där huset för att måla kläderna som finns där, säger Sara-Vide Ericson och pekar mot en av de stora vita byggnaderna som skymtar utanför fönstret.

Det visar sig att familjen bodde där om sommarna när hon var barn, och kläderna är kvar sedan dess.

– Jag stal otroligt mycket kläder av min mamma när jag var liten. Så jag kunde vara nära henne, känna hennes lukt fast vi inte hade någon fysisk kontakt. Den här skolan var också full med kläder när jag flyttade in, från min moster och mormor. Jag trodde nästan att jag skulle drunkna under dem.

Hur har du använt kläderna i konsten?

– De är en annan väg till trans. Jag har inga konkreta minnen från innan jag var 13 år, jag har fått lära mig att det kan bli så om man är väldigt otrygg. Men med plaggen kommer jag ihåg saker. Vem som bar dem och i vilken situation. Jag minns hur det känns att äta ylle och svälja paljetter.

Isen har smält där ute. Varja kommer hem från skolan med påskpynt. Sara-Vide Ericson tar en sista cigg vid bilen innan vi åker och undantaget är över.

Josefin Olevik

kultur@dn.se

Sara-Vide Ericsons husgudar.

Aleksi Gallen Kallela
”Ett sådant otroligt finskt ljus! Samt hans förmåga att blanda det vardagliga med det mytologiska och sudda ut gränserna däremellan.”

Anselm Kiefer
”För att han vågar ta i så att det känns som att allting bara ska spricka och sprängas i bitar, och jag älskar hans kompromisslösa materialitet.”

Mark Manders
”Han har en otrolig förmåga att förmedla den inre världen till den yttre. Allt han gör ingår i ett enda verk. Den inre kartan!”

Sara-Vide Ericson om ...

Storlek
”En målning måste vara i rätt storlek. Om den visar en upplevelse som är större än en själv, så ska själva bilden vara större än en själv. Ibland faller de stora, bastanta målningarna över mig i ateljén, då känner jag att det är rätt.”

Zorn
”Jag gillar hans fläskiga sätt att måla och hans egen skörhet som skymtar i det grandiosa egot. När GP bad mig måla årets jultomte så blev det Zorn i hans stora vargpäls och med en cigg i handen.”

Ärvda trauman
”Det finns forskning som visar att man kan ära trauman i tre generationer. Den som utsätts får sina ägg påverkade, vilket förs vidare till barnet som i sin tur bär en genetisk kod som är av hennes barn. Jag tror att sådant kan dyka upp i konsten.”